

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania A.L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

o wznowienie postępowania i przywrócenie terminu do wznowienia postępowania,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12
grudnia 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 31 sierpnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...] /16,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od A.L. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację ubezpieczonej A.L. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 4 grudnia 2015 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. o wznowienie postępowania i przywrócenie terminu do wznowienia postępowania.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że decyzją z 24 czerwca 2010 r. przyznano A.L. prawo do emerytury od 1 czerwca 2010 r. Na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, decyzją z dnia 12 października 2011 r., organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r. Wyrokiem z 13 listopada 2012 r. Trybunał

Konstytucyjny orzecł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012 r. W dniu 31 października 2013 r. do organu rentowego wpłynął wniosek ubezpieczonej datowany na 28 października 2013 r. o wznowienie postępowania i wypłatę wstrzymanych świadczeń emerytalnych. Decyzją z 14 listopada 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wznowił wypłatę emerytury od dnia 1 października 2013 r. Jednocześnie organ rentowy odmówił wznowienia postępowania w trybie art. 145a k.p.a., wskazując że wniosek (skarga) został złożony po upływie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, a nadto brak jest podstaw do przywrócenia terminu na złożenie skargi o wznowienie postępowania. Decyzję tę doręczono ubezpieczonej 21 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 8 maja 2014 r. organ rentowy dokonał wypłaty świadczeń emerytalnych za okres zawieszenia od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. W dniu 10 lipca 2014 r. ubezpieczona zwróciła się do organu rentowego o wyjaśnienie dlaczego nie wypłacono jej świadczeń za okres od 22 listopada 2012 r. do 30 września 2013 r. Organ rentowy wyjaśnił, że decyzją z dnia 14 listopada 2013 r. wznowiono ubezpieczonej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2013 r. Jednocześnie organ zauważył, iż decyzją tą ubezpieczona została poinformowana o odmowie wznowienia postępowania w trybie art. 145a, argumentując to faktem, iż wniosek został złożony po upływie 1 miesiąca od wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Sąd pierwszej instancji ustalił także, że w dniu 14 października 2014 r. do organu rentowego wpłynął wniosek ubezpieczonej datowany na dzień 10 października 2013 r., o wypłatę zaległych świadczeń za okres od 22 listopada 2012 r. do 30 września 2013 r. Pismem z dnia 28 listopada 2014 r. ubezpieczona wniosła o przywrócenie terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania podnosząc, iż uchybienie terminu do złożenia tej skargi

nie nastąpiło z jej winy. W ocenie Sądu Okręgowego, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że ubezpieczona nie zachowała terminu określonego w art. 58 § 2 k.p.a., nie wykazała także by uchybienie terminu wskazanego w art. 58 § 1 k.p.a. nastąpiło bez jej winy. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że pismem z 12 sierpnia 2014 r. (wysłanym 18 sierpnia 2014 r.) organ rentowy poinformował A.L. o tym, iż wniosek o wznowienie postępowania złożyła po upływie terminu określonego w art. 145a k.p.a. Pismo ubezpieczona otrzymała najpóźniej w dniu 10 października 2014 r., co wynika wprost z jej pisma, które wpłynęło do organu rentowego 14 października 2014 r. Sąd Okręgowy uznał zatem, że wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o wznowienie postępowania ubezpieczona winna była złożyć najpóźniej do 18 października 2014 r. (w terminie 7 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia terminu). Sąd pierwszej instancji zważył, że nawet gdyby ubezpieczona dochowała terminu, o którym mowa w § 2 art. 58 k.p.a. to i tak wniosek o przywrócenie terminu należałoby ocenić jako nieuzasadniony, bowiem niezłożenie wniosku o wznowienie postępowania w terminie wynikało z braku należytej dbałości o własne interesy. Ubezpieczona zeznała bowiem, iż w pewnym momencie przestała interesować się kwestią zawieszanej emerytury, a o wyroku Trybunału Konstytucyjnego dowiedziała się już na początku 2013 r., w styczniu lub lutym.

Sąd Apelacyjny ustalenia Sądu Okręgowego uznał w całości za trafne i przyjął jako własne. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak było podstaw, wbrew temu co twierdzi apelująca, do potraktowania pisma z dnia 10 października 2014 r. jako wniosku o przywrócenie terminu. Z treści tego pisma w żaden sposób bowiem nie wynikało, że intencją A.L. było takie żądanie. Ubezpieczona wskazała jedynie, że wnosi o wypłatę zaległych świadczeń za okres od 22 listopada 2012 r. do 30 września 2013 r. Jednocześnie Sąd Apelacyjny zauważył, że brak wiedzy o wejściu w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego nie stanowi przesłanki uzasadniającej przywrócenie terminu na wniosek strony, ponieważ orzeczenia Trybunału jako akty powszechnie obowiązujące podlegają niezwłocznemu i obowiązkowemu ogłoszeniu w dzienniku urzędowym. Podkreślił, że organ rentowy nie ma obowiązku informowania ubezpieczonych o treści wydawanych wyroków przez Trybunał Konstytucyjny. Inicjatywa w zakresie możliwości podjęcia wypłaty

emerytury leży zawsze po stronie ubezpieczonego, zaś obowiązku tego nie można przerzucać na organ rentowy.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wydanego rozstrzygnięcia: art. 145a § 1 i § 2 oraz 58 § 1 i § 2 k.p.a. w zw. z art. 6, art. 7, art. 9, art. 64 § 2 k.p.a. oraz art. 382 k.p.c., na także na naruszeniu przepisów prawa materialnego: art. 135 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, art. 2 Konstytucji RP, art. 1 Pierwszego Protokołu Dodatkowego do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. oraz art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., albowiem w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne wymagające wykładni Sądu Najwyższego, a mianowicie:

a. W jakim czasie i zakresie organ administracji winien jest informować uprawnionego o przysługującej mu nadzwyczajnej drodze wzruszenia prawomocnej decyzji,

b. Czy brak udostępnienia chociażby ogólnej informacji o możliwości wzruszenia prawomocnych decyzji przez duże grono uprawnionych nie stanowi nadużycia prawa,

c. Czy korzysta z ochrony prawnej działanie organu, polegające na wykorzystaniu braku wiedzy prawniczej obywatela poprzez nienadanie wniesionemu pismu dalszego, najbardziej korzystnego merytorycznie biegu,

d. Czy korzysta z ochrony prawnej działanie organu, polegające na ograniczeniu możliwości przywrócenia prawa nabytego, odebranego w wyniku oczywistego błędu legislacyjnego stwierdzonego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego.

Nadto wskazała, że skarga jest oczywiście uzasadniona, bowiem ubezpieczona nie posiadała wiedzy o konieczności złożenia odpowiedniego wniosku o wznowienie postępowania w terminie 1 miesiąca od dnia opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego i organ winien był potraktować pismo ubezpieczonej jako wniosek o przywrócenie jej terminu do złożenia skargi o

wznowienie postępowania, mając szczególnie na względzie, iż pismo to zawierało wszelkie wymagane prawem elementy wniosku o przywrócenie terminu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, Legalis nr 1508600; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, Legalis nr 1482401; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2016 r., I CSK 666/15). W rozpoznawanej sprawie skarżąca sformułowała zagadnienie prawne bez wskazania przepisu prawa, na gruncie którego się ono ujawniło. Postawa tego rodzaju nie daje podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Chybiony jest również zarzut oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także

stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, LEX nr 2057365). Dla stwierdzenia, że w sprawie tak rozumiana przesłanka wystąpiła skarżący powinien był wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy, a także powinien był przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, LEX nr 2508120). W rozpoznawanej sprawie skarżąca nie wskazała w naruszenie jakich przepisów upatruje oczywistej zasadności skargi. Nadto powiązała oczywistą zasadność z powinnością organu potraktowania pisma ubezpieczonej jako wniosku o przywrócenie terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania. Ta sama okoliczność została wskazana jako jedno z przytoczonych przez skarżącą zagadnień prawnych - "Czy korzysta z ochrony prawnej działanie organu, polegające na wykorzystaniu braku wiedzy prawniczej obywatela poprzez nienadanie wniesionemu pismu dalszego, najbardziej korzystnego merytorycznie biegu". W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko o braku możliwości łączenia tych dwóch podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Co jest sporne nie może być oczywiste (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13, LEX nr 1771724).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.